EWAKUACJA

Ewakuacja (łac. evacuatio – opróżnianie; znikanie) – to zorganizowane przemieszczenie się ludności i transport mienia wraz z dobytkiem, z rejonów w których występują zagrożenia na obszar bezpieczny. Ewakuacja może być zarówno działaniem na stosunkowo niewielką skalę, jak na przykład wyprowadzenie ludzi z pojedynczego budynku zagrożonego pożarem, jak również może stanowić dużą i złożoną akcję logistyczną, jak w przypadku terenów zagrożonych przez nieprzyjaciela podczas działań wojennych, lub obszarów dotkniętych żywiołem (np. powódź). Wyróżnia się dwa rodzaje ewakuacji: **planową** oraz **doraźną**. Pierwsza z nich polega na przemieszczeniu ludności z miejsc zagrożonych (np. terenów przewidywanych działań zbrojnych, obiektów użyteczności publicznej lub zakładów pracy) zgodnie z wcześniej przygotowanym planem ewakuacji, który stanowi element planu zarządzania kryzysowego. Ewakuację przygotowuje się w czasie pokoju, a realizuje w czasie wojny lub w momencie wystąpienia sytuacji kryzysowej. Ewakuacja doraźna stanowi zaś natychmiastowe przemieszczenie ludności z miejsc, w których wystąpiło bezpośrednie zagrożenie życia i zdrowia, do miejsc bezpiecznych. Biorąc pod uwagę rodzaj i skalę zagrożenia wyróżnia się ewakuację **I**, **II** oraz **III** stopnia. Należy przewidzieć zarówno ewakuację **zorganizowaną**, jak i **samoewakuację**. Samoewakuacja **polega** na przemieszczeniu się ludności z rejonów w których może wystąpić lub wystąpiło bezpośrednie zagrożenie dla życia **i** zdrowia poza strefę zagrożenia.

Ewakuację zarządza się kiedy istnieje zagrożenie:

- pożarem – jeżeli nie jest możliwe prowadzenie akcji gaśniczo-ratunkowej i opanowanie pożaru przy pomocy podręcznego sprzętu gaśniczego;
- aktem terrorystycznym (informacje o podłożeniu ładunku wybuchowego innych materiałów niebezpiecznych dla życia lub zdrowia ludzi lub wtargnięciu terrorysty na teren Uczelni);
- skażeniem toksycznymi środkami przemysłowymi (jeżeli czas dojścia obłoku skażonego powietrza jest większy niż 15 minut);
- wybuchem gazu spowodowanym awarią instalacji gazowej powodzią (zatopieniem);
- katastrofą budowlaną.

Ewakuacja I stopnia – polega na niezwłocznym przemieszczeniu ludności, zwierząt, mienia z obszarów, w których wystąpiło nieprzewidziane bezpośrednie zagrożenie poza strefę zagrożenia. Realizuje się ją natychmiast po zaistnieniu zagrożenia dla życia, zdrowia i mienia. Ewakuację może także zarządzić osoba kierująca akcją ratunkową na terenie objętym tą akcją. Kierujący akcją ratowniczą zobowiązany jest każdorazowo powiadomić właściwy organ administracji samorządowej o podjętej takiej decyzji, podając w szczególności:

- rejon , teren, obiekty lub zespół budynków, dla którego zarządził ewakuację;
- rodzaj zagrożenia, który był czynnikiem determinującym ogłoszenie ewakuacji;
- liczbę ewakuowanych;
- miejsce, do którego dokonano ewakuacji.

Ewakuacja II stopnia – polega na uprzednio przygotowanym planowanym przemieszczeniu ludności, zwierząt, mienia z rejonów przyległych do zakładów, obiektów hydrotechnicznych, ze stref zalewowych oraz rejonów przyległych do innych obiektów stanowiących potencjalne zagrożenie dla ludności, zwierząt lub mienia w przypadku ich uszkodzenia lub awarii. Realizuje się ją w sytuacji wystąpienia symptomów takiego zagrożenia.

Ewakuacja III stopnia – polega na uprzednio przygotowanym przemieszczeniu ludności , zwierząt i mienia podczas podwyższania gotowości obronnej państwa. Prowadzona jest w czasie zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny. Decyzję o jej przeprowadzeniu podejmują terenowe organy obrony cywilnej łub organy wojskowe (w strefie bezpośrednich działań wojennych), we współdziałaniu z właściwymi organami obrony cywilnej jako:

- organizację ewakuacji z przewidywanych rejonów (miejsc) działań operacyjnych sił zbrojnych,
- organizację ewakuacji ludności, która wyrazi chęć opuszczenia obszarów potencjalnie zagrożonych prowadzeniem działań militarnych.

Ewakuacji podlegają wszystkie osoby z wyjątkiem:

- osób posiadających karty mobilizacyjne do sił zbrojnych lub karty mobilizacyjno-organizacyjne do jednostek podlegających militaryzacji;
- członków formacji obrony cywilnej i służb ratowniczych;
- pracowników zakładów pracujących na rzecz obronności kraju i zapewniających środki do przetrwania ludności;
- osób, którym powierzono ochronę pozostawionego mienia.

Ewakuacji nie powinno się planować ani prowadzić do :

- rejonów leżących w bliskiej odległości wielkich ośrodków przemysłowych, komunikacyjnych oraz ważnych obiektów wojskowych;
- rejonów przewidywanych i prowadzonych działań zbrojnych;
- rejonów przewidywanych zagrożeń (zatopieniami, tąpnięciami itp.).

W procesie ewakuacji biorą udział jednostki organizacyjne zapewniające m.in. opiekę medyczną, transport, warunki socjalno-bytowe oraz porządek i bezpieczeństwo. Do ewakuacji wykorzystuje się wszelkie dostępne środki transportu. W razie braku odpowiedniej ilości tych środków, ewakuacji można prowadzić sposobem kombinowanym (z udziałem środków przydzielonych i własnych) bądź pieszo.

Warunki ewakuacji – przedsięwzięcia zapewniające możliwość szybkiego i bezpiecznego opuszczenia strefy zagrożonej lub objętej pożarem, dostosowane do liczby i stanu sprawności osób przebywających w obiekcie oraz jego funkcji, konstrukcji i wymiarów, uwzględniające także zastosowanie odpowiednich technicznych zabezpieczeń przeciwpożarowych polegających na:

- zapewnieniu dostatecznej liczby i szerokości wyjść ewakuacyjnych;
- zachowaniu dopuszczalnej długości, szerokości i wysokości przejść oraz dojść ewakuacyjnych;
- zabezpieczeniu przed zadymieniem wymienionych w przepisach techniczno-budowlanych dróg ewakuacyjnych, w tym: na stosowaniu urządzeń zapobiegających zadymianiu lub urządzeń i innych rozwiązań techniczno-budowlanych zapewniających usuwanie dymu;
- zapewnieniu oświetlenia awaryjnego w obiektach, w których jest ono niezbędne do ewakuacji ludzi;
- zapewnieniu możliwości rozgłaszania sygnałów alarmowych, ostrzegawczych i komunikatów głosowych poprzez dźwiękowy system ostrzegawczy w budynkach, dla których jest on wymagany.

Organizacja ewakuacji z obszarów zagrożonych.

W ramach ewakuacji I, II oraz III stopnia przewiduje się zarówno **ewakuację zorganizowaną** (prowadzoną przez wyspecjalizowane służby przy użyciu dostępnych im środków oraz zgodnie z przewidzianymi w tym celu procedurami, jak i **samoewakuację** przeprowadzaną przede wszystkim z wykorzystaniem własnych możliwości (np. transportowych, czy też kwaterunkowych). W przypadku wystąpienia **sytuacji kryzysowej** (wiążącego się niekiedy z ogłoszeniem alarmu lub komunikatu ostrzegawczego) największe niebezpieczeństwo życia i zdrowia ludności cywilnej stanowi zazwyczaj nie samo źródło zagrożenia, lecz **panika** osób znajdujących się w zagrożonych miejscach.

Przebywając w nowych miejscach np. hotelach, schroniskach, pensjonatach, domach wczasowych, pamiętać należy aby na początku pobytu zapoznać się z zasadami postępowania w przypadku pożaru lub ogłoszenia ewakuacji w danym budynku. Może się to wydawać zbędne, jednak znajomość rozmieszczenia dróg oraz wyjść ewakuacyjnych w budynku zwiększa szanse na szybkie wydostanie się na zewnątrz.

Drogi ewakuacyjne wewnątrz budynku powinny być odpowiednio oznakowane w celu uprzedzenia osób ewakuowanych o przeszkodach, utrudnieniach i dojściach do urządzeń ewakuacyjnych. Znaki ewakuacyjne powinny być usytuowane prostopadle w stosunku do kierunku przemieszczania ewakuujących się osób oraz widoczne z każdego miejsca na drodze ewakuacyjnej i wskazywać jej kierunek.

Ogólne zasady ewakuacji w budynkach:

- ewakuację prowadzić najkrótszymi i bezpiecznymi drogami, korytarzami i klatkami schodowymi do miejsca (rejonu) zbiórki, unikać wind !!!;
- w sytuacji odcięcia drogi ewakuacyjnej podjąć decyzję o doraźnym kierunku ewakuacji (na przykład oknami – tylko z parteru);
- zachować kolejność ewakuacji: ludzie, dobra kultury, dokumentacja, mienie;
- w sytuacji zagrożenia obiektu skażeniami oraz podłożeniem ładunku wybuchowego prowadzić tylko ewakuację ludzi;
- w przypadku powstania zagrożenia dla życia ludzi i mienia, jeżeli nie jest możliwe opanowanie go w zarodku, należy przeprowadzić ewakuację ludzi i mienia do ustalonych rejonów ewakuacji ;
- w pierwszej kolejności należy ewakuować osoby z tych pomieszczeń, w których powstał pożar lub które znajdują się na drodze rozprzestrzeniania się ognia oraz pomieszczeń, z których wyjście lub dotarcie do bezpiecznych dróg ewakuacji może zostać odcięte przez pożar lub zadymienie;
- ewakuacja mienia nie może odbywać się kosztem sił i środków niezbędnych do ewakuacji i ratowania ludzi, rozpoczyna się ją po zabezpieczeniu bezpieczeństwa ludzi;
- ewakuację mienia należy rozpocząć od najważniejszej dokumentacji i cennych przedmiotów;
- po zakończeniu ewakuacji należy sprawdzić czy wszyscy ludzie opuścili pomieszczenia;
- w razie podejrzenia, że ktoś został w zagrożonej strefie, należy natychmiast zgłosić ten fakt osobom kierującym ewakuacją lub jednostkom ratowniczym przybyłym na miejsce akcji;
- kierujący ewakuacją wyznacza osoby odpowiedzialne za jej przebieg, ponadto ustala potrzebę ewakuacji ważnej dokumentacji i mienia, określając w tym celu sposoby, kolejność i rodzaje ewakuowanego mienia;

- klucze od wszystkich pomieszczeń w obiekcie, szczególnie do drzwi na drogach i wyjściach ewakuacyjnych powinny być opisane i przechowywane w miejscu chronionym i dostępnym np. portierni.

Wykazy osób odpowiedzialnych za ewakuację z pomieszczeń zajmowanych przez jednostki organizacyjne kierownicy jednostek organizacyjnych przekazują do wiadomości administratorom obiektów lub innym osobom upoważnionym odpowiedzialnym za ewakuację danego budynku. Wszystkie jednostki organizacyjne w celu sprawnego przebiegu ewakuacji powinny:

- posiadać wykaz ważnych dokumentów, urządzeń itp., które mają być zabezpieczone i w jakiej kolejności ewakuowane;
- posiadać przygotowane opakowania do przenoszenia, a następnie złożenia dokumentacji i aparatury;
- wyznaczyć osoby odpowiedzialne za poszczególne zadania;
- przeszkolić i poinformować pracowników w zakresie wykonywanych przez nich czynności w czasie ewakuacji.

W czasie ewakuacji przenoszone mienie powinno być zabezpieczone przed kradzieżą i dostępem osób nieuprawnionych. Organizacją ewakuacji kierują osoby lub utworzony zespół natomiast bezpośrednią odpowiedzialność za ewakuację jednostek organizacyjnych ponoszą ich kierownicy. Ewakuacja następuje w przypadku bezpośredniego zagrożenia lub uniemożliwienia działalności jednostki organizacyjnej w miejscu stałej działalności. Należy stosować się do przekazywanych zaleceń kierującego akcją ratunkową a ponadto:

- zakończyć pracę sprzętu komputerowego oraz zabezpieczyć dane informatyczne przed dostępem osób niepowołanych;
- wyłączyć urządzenia elektryczne, gazowe, wodociągowe;
- zamknąć okna i drzwi (nie zamykać drzwi na klucz);
- przygotować do ewakuacji lub zabezpieczyć dane informatyczne, wytypowane mienie, dobra kultury, dokumenty;
- zabrać rzeczy osobiste, dokumenty i udać się do wyznaczonego rejonu ewakuacji;
- powiadomić osoby kierujące o zakończeniu ewakuacji;
- w rejonie ewakuacji przebywać do czasu otrzymania informacji co do powrotu i kontynuacji pracy lub jej zakończenia.

W sytuacji kiedy czas pozwala na przygotowanie do ewakuacji:

- osoba odpowiedzialna za ewakuację stawia zadania przygotowania do ewakuacji obiektów i rejonów ewakuacji osobom funkcyjnym;
- administratorzy obiektów przygotowują przydzielone obiekty do ewakuacji – udrażniają drogi ewakuacyjne, odłączają media, unieruchamiają windy;
- portierzy, pracownicy ochrony zajmują wyznaczone miejsca.

W wypadku ograniczonego czasu (np. w sytuacji rozprzestrzeniającego się pożaru w obiekcie) proces przygotowania do ewakuacji skraca się do minimum – ewakuację przeprowadza się w trybie alarmowym.

Przebieg ewakuacji po przygotowaniu:

- administratorzy obiektów (osoby wyznaczone) ogłaszają ewakuację głosem z wykorzystaniem megafonów;
- sprawdzają czy sygnał dotarł do wszystkich osób funkcyjnych odpowiedzialnych za ewakuację osób z pomieszczeń zajmowanych przez jednostki organizacyjne;
- razem z osobami odpowiedzialnymi za ewakuację sprawdzają czy wszyscy opuścili obiekt;

- przekazują obiekty pod ochronę wyznaczonym do tego portierom lub strażnikom;
- osoby ewakuowane udają się drogami ewakuacyjnymi do wskazanego przez osoby kierujące rejonu ewakuacji (zbiórki) i oczekują na dalsze decyzje;
- samochody znajdujące się na terenie zagrożonym są ewakuowane do ochranianego rejonu ewakuacji;
- po zakończeniu ewakuacji obiekt podlega zabezpieczeniu i ochronie.

Za ochronę i zabezpieczenie mienia poszczególnych jednostek organizacyjnych odpowiadają jej kierownicy. W zależności od rodzaju zagrożenia na terenie obiektu pozostają pracownicy ochrony oraz osoby funkcyjne. Ewakuowane do rejonu środki materiałowe zabezpiecza się przed kradzieżą zniszczeniem lub uszkodzeniem. W rejonie zbiórki ewakuowane osoby powinny przebywać do czasu otrzymania informacji o dalszym sposobie postępowania. Kierownik jednostki organizacyjnej zabezpiecza pomoc sanitarną i socjalną dla osób poszkodowanych.

Po ustaniu zagrożenia (lub czasu treningu) osoba kierująca ewakuacją podejmuje decyzję o jej odwołaniu i powrocie do miejsc pracy a wtedy:

- administratorzy obiektów przejmują obiekty od ochraniających je strażników i przywracają je do stanu normalnego funkcjonowania;
- uruchamiają windy;
- włączają odłączone media;
- zamykają wyjścia ewakuacyjne;
- osoby ewakuowane powracają do miejsc z przed ewakuacji.

Organizacja łączności i alarmowania odbywa się poprzez:

- system łączności telefonicznej wewnętrznej (także komórkowej) z wykorzystaniem centrali telefonicznej Uczelni;
- wyznaczone osoby funkcyjne;
- poprzez bezpośredni kontakt z osobami przebywającymi na terenie objętym ewakuacją;
- przez administratorów obiektów lub inne osoby funkcyjne z wykorzystaniem urządzeń głośno mówiących.

W Uczelni warunki ewakuacji dla poszczególnych obiektów zostały ustalone i zamieszczone w Instrukcjach Bezpieczeństwa Pożarowego.

Decyzję o ewakuacji w uczelni podejmuje Rektor, który dba o przestrzeganie prawa oraz zapewnianie bezpieczeństwa na terenie Uczelni. W sytuacji wymagającej natychmiastowego działania, ewakuację doraźną z obiektów uczelni ogłasza i nadzoruje Dyrektor Eksploatacji i Wynajmu Obiektów. Osoba ogłaszająca ewakuację powiadamia niezwłocznie Rektora, Kanclerza i postępuje zgodnie z jego poleceniami. Przy ewakuacji jednostek organizacyjnych całością działań związanych z organizacją, przeprowadzeniem i zabezpieczeniem ewakuacji kierują kierownicy jednostek organizacyjnych (w razie nieobecności ich zastępcy), którzy do pomocy angażują wyznaczone wcześniej osoby funkcyjne.